

DİSKAR

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

İşsizlik ve İstihdam Raporu-Ağustos 2017

15 Ağustos 2017, İstanbul

İŞSİZLİK GERÇEK, İSTİHDAM SEFERLİĞİ YAPAY!

İşsiz sayısı bir yılda 330 bin arttı!

Son bir yılda istihdam sadece 621 bin arttı,

İstihdam artışı yavaşladı!

Son bir yılda ücretli istihdamı sadece 283 bin arttı!

Resmi işsiz sayısı 3 milyon 225 bine yükseldi

Geniş tanımlı işsiz sayısı 5,9 milyon

Tarım dışı işsizlik 12,2 olarak gerçekleşti

Tarım dışı kadın işsizliği 14,9'den 17,2'ye yükseldi

Genç işsizliği yüzde 17,4'ten 19,8'e yükseldi!

Tarım dışı genç işsizliği yüzde 18,2'den 22,4'e yükseldi

ÖZET

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü (DİSK-AR) Türkiye İstatistik Kurumu TÜİK'in 15 Ağustos 2017 günü açıkladığı Mayıs 2017 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarını değerlendirdi:

- **DİSK-AR Mayıs 2016-2017 döneminde istihdam artış hızının bir önceki yılın aynı dönemine göre yavaşladığını ve istihdam teşviklerinin iddia edilen sonucu vermediğini tespit etti.**
- Bir önceki dönemde (Mayıs 2015-Mayıs 2016) 795 bin yeni istihdam yaratılırken, Mayıs 2016-Mayıs 2017 döneminde ise 621 bin yeni istihdam yaratıldı. 2017 yılında uygulanan olağanüstü teşviklere rağmen yaratılan istihdam bir önceki dönemin altında gerçekleşti.
- Mayıs 2016-Mayıs 2017 döneminde ücretli istihdam artışı 283 binde kaldı. Oysa bir önceki dönemde (Mayıs 2015-Mayıs 2016) ücretli istihdamı 874 bin artmıştı.
- TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı bir önceki yılın mayıs ayına göre 0,8 puan artarak yüzde 10,2'e yükseldi.
- Dar tanımlı işsiz sayısı bir önceki yılın mayıs ayına göre 330 bin kişi artarak 3 milyon 225 bine yükseldi. Geniş tanımlı işsiz sayısı 5 milyon 879 bin olarak gerçekleşti.
- Genç kadın işsizlik oranı bir önceki yılın mayıs ayına göre 4,7 puan artarak yüzde 25'e yükseldi.
- Tarım dışı kadın işsizliğindeki artış sürüyor. Tarım dışı kadın işsizliği ise 2,3 puan artarak 17,2'e yükseldi
- Mayıs 2017 döneminde genç (15-24 yaş arası) işsizliği 2,4 puan artarak yüzde 19,8'e yükseldi.
- Tarım dışı genç işsizliğinde ise artış devam ediyor. Bir önceki yılın aynı dönemine göre 3 puan artış göstererek yüzde 23,2'ye yükseldi.

İSTİHDAMDA BEKLENEN ARTIŞ YOK, ÜCRETLİ İSTİHDAM ARTIŞI YAVAŞLADI!

İstihdam ve işsizlikteki eğilimleri doğru değerlendirebilmek için önceki yılların aynı dönemi ile karşılaştırma yapılması gerekir. Böylece aynı mevsimsel özelliklere sahip dönemler karşılaştırılmış olur. İstihdamda artışın ne ölçüde olduğu ancak dönemsel olarak saptanabilir. Tablo 1'de mayıs ayına göre istihdam ve işsizlikte yaşanan artış görülmektedir.

Tablo tartışmaya yer vermeyecek biçimde Türkiye ekonomisinin Mayıs 2017'deki istihdam yaratma kapasitesinin Mayıs 2016 dönemine göre kötüleştiğini ve iş yaratma gücünün zayıfladığı ortaya koymaktadır.

2017 yılında sağlanan yoğun teşviklere ve "istihdam seferberliği" iddialarına rağmen, son bir yılda yaşanan istihdam artışı 621 bin ile sınırlı kaldı. Oysa bir önceki dönemde (Mayıs 2015-Mayıs 2016) istihdam artışı 795 bin olarak gerçekleşmişti. Türkiye ekonomisi yoğun teşviklere rağmen, ancak bir önceki dönemden daha az istihdam yaratabildi.

Tablo 1: Dönemlere Göre İstihdam ve İşsiz Artışı (Bin) (Mayıs 2014-Mayıs 2017)

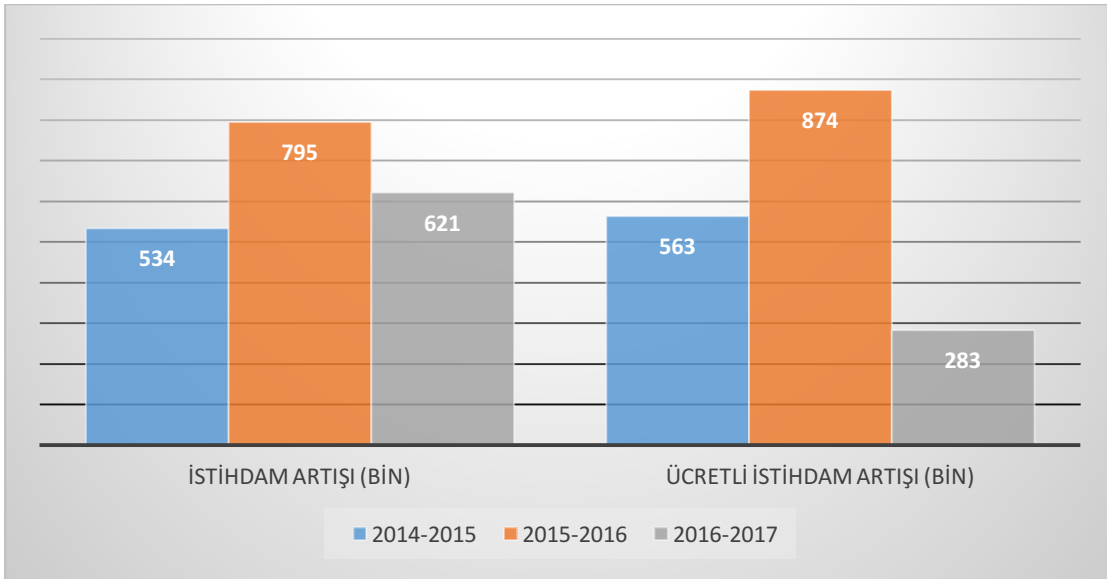
Dönem	İstihdam Artışı	Ücretli İstihdam Artışı	İşsiz Artışı	İmalat Sanayi Artışı
2014-2015	534	563	238	9
2015-2016	795	874	106	3
2016-2017	621	283	330	-35

Öte yandan ücretli istihdamında yaşanan artış ise çok daha düşük oldu. Mayıs 2016-Mayıs 2017 döneminde ücretli istihdamı sadece 283 bin kişi arttı. İstihdam teşviklerinin esas olarak ücretli istihdamını hedeflediği düşünülecek olursa, 283 bin kişilik artışın son derece düşük olduğunu söylemek mümkün. Türkiye ekonomisi bir önceki dönemde (Mayıs 2015-Mayıs 2016) 874 bin yeni ücretli istihdamı yaratmıştı (Tablo 1, Grafik 1).

Dönemler itibariyle işsizlikte ivmenin arttığı görülüyor. Mayıs 2014-Mayıs 2015 döneminde 238 bin kişilik işsiz artışı yaşanırken, Mayıs 2015-Mayıs 2016 döneminde işsiz artışı 106 bine düştü. Mayıs 2016-Mayıs 2017 döneminde ise işsiz artışı 330 bine yükseldi.

Mayıs 2017’de imalat sanayinde bir önceki yıla göre 35 bin kişilik istihdam daralması görülürken, istihdam artışının büyük bölümün inşaat ve hizmet sektöründe gerçekleştiği görüldü. Kamu hizmetlerinde ise 30 bin kişilik azalma yaşandı.

Grafik 1: Dönemlere Göre İstihdam ve İşsiz Artışı (Mayıs 2014-Mayıs 2017)

TÜİK Mayıs 2017 istihdam verileri “istihdam seferberliği” iddialarının gerçeği yansıtmadığını ve teşviklerinin istihdamda iddia edilen artışı yakalamak bir yana, istihdam artışının bir önceki dönemin altında kaldığı görülmektedir.

TEŞVİKLER İŞE YARAMIYOR!

İstihdam teşviklerinin işe yarayıp yaramadığının en önemli göstergesi İŞKUR kanalıyla işe yerleştirilendir. Çünkü teşviklerden yararlanmanın koşulu istihdamın İŞKUR kanalıyla yapılmasıdır. O nedenle İŞKUR verileri teşviklerin yarattığı ek etkiyi ölçmek açısından en önemli göstergedir.

İŞKUR verilerin bakıldığında Ocak-Mayıs 2017 döneminde 438 bin kişi işe yerleştirilmiştir. Bir önceki yılın aynı döneminde bu sayı 385 bin 946 idi. Bir diğer ifade ile İŞKUR kanalıyla işe yerleştirenlerin sayısından bir önceki yılın aynı dönemine göre artış 52 bindir. Böylece teşviklerin yaratmış olduğu ek artış 52 bin ile sınırlı kalmıştır. İşe yerleştirmedeki artış oranı ise yüzde 14 ile sınırlı kalmış oldu (Tablo 2).

Öte yandan İŞKUR verilerine göre kayıtlı işsiz sayısı Mayıs 2016’da 1 milyon 956 bin iken, Mayıs 2017’de 485 bin artışla 2 milyon 441 bine yükseldi. İŞKUR’a kayıtlı işsiz sayısında ise yüzde 25 oranında bir artış yaşandı. Dolayısıyla İŞKUR verileri açısından da istihdamda ciddi bir artıştan söz edilemez. Tersine kayıtlı işsiz sayısında önemli bir artış söz konusudur (Tablo 2)

Tablo 2: İŞKUR Tarafından İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler (Ocak-Mayıs)

	2016	2017	Fark	Değişim
İşe Yerleştirme	385.946	438.249	52.303	14%
Kayıtlı İşsiz	1.956.226	2.441.391	485.165	25%

İŞKUR SAĞOLSUN!

İstihdam iddia edildiği oranda artmazken, yaşanan artışta da İŞKUR programlarının payı büyük oldu. İstihdam artışında İŞKUR tarafından düzenlenen ve işsizlik sigortası fonundan finanse edilen programlar önemli bir yer tutuyor. Toplum Yararına Çalışma Programları ile Aktif İşgücü Piyasası Programları olarak tanımlanan bu programlarda Ocak-Mayıs 2017 döneminde toplam 374 bin kişi istihdam edildi (Tablo 3). Aktif işgücü piyasası programları içinde mesleki eğitim kursları ile işbaşı eğitim programları önemli bir yer tutuyor. Bu programlara katılanlar istihdamda kabul ediliyor.

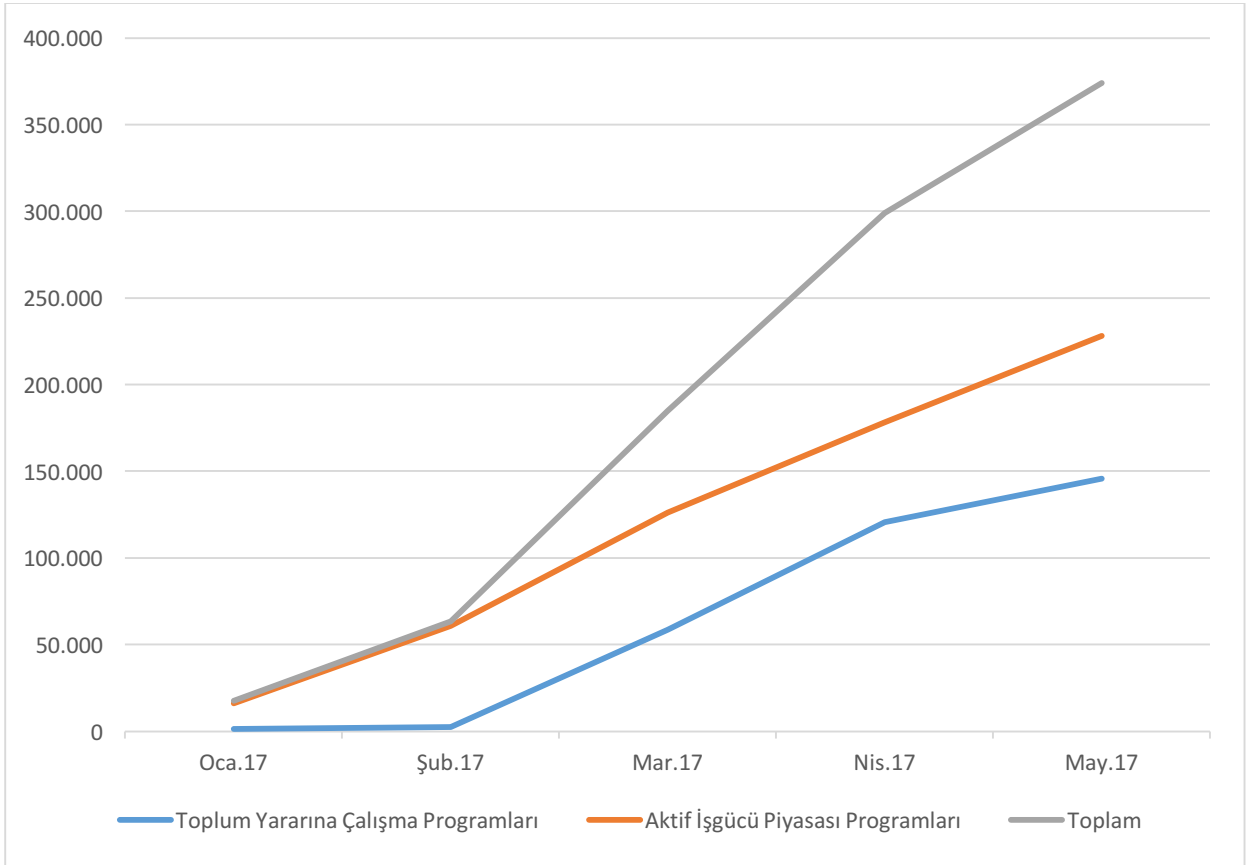
Tablo 3: İŞKUR Programlarıyla Sağlanan İstihdam Ocak-Mayıs 2017

Toplum Yararına Çalışma Programları Kapsamı	Aktif İşgücü Piyasası Programları Kapsamı	Toplam
---	---	--------

Ocak	1.474	15.924	17.398
Şubat	2.466	60.960	63.426
Mart	58.568	126.190	184.758
Nisan	120.475	178.406	298.881
Mayıs	145.805	228.167	373.972

Toplum Yararına Çalışma Programlarında Ocak-Mayıs 2017 döneminde 146 bin kişi katılırken, mesleki eğitim ve işbaşı eğitim programlarına ise 228 bin kişi katıldı. Yıl içinde bu programlara katılanların sayısında ciddi bir artış yaşandı (Grafik 2). Bu programlar katılanların ücretleri İŞKUR tarafından ödeniyor. Ancak bu programlar kalıcı değil, geçici süreyle istihdam sağlıyor. Böylece yapay istihdam artışı yaşanıyor. İŞKUR eliyle sağlanan istihdam artışı eğreti niteliklidir kalıcı ve güvenceli istihdam değildir.

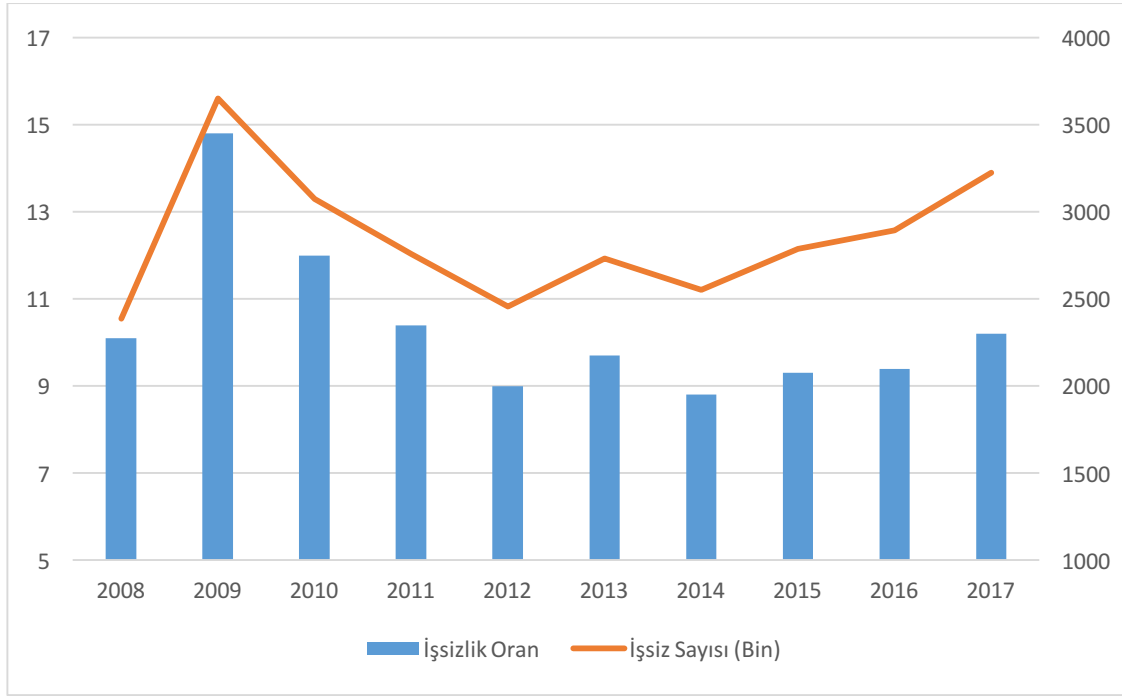
Grafik 2: İŞKUR Eliyle Yaratılan Yapay İstihdam Artışı (Ocak-Mayıs 2017)

İŞSİZLİK ARTMAYA DEVAM EDİYOR

TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) işsizlik oranı bir önceki yılın mayıs ayına göre 0,8 puanlık artış göstererek yüzde 10,2'ye yükseldi. İşsizlik oranları 2012 mayıs ayından bu yana en yüksek düzeyine ulaşmış oldu (Grafik 3).

Grafik 3: İşsizlik Oranları (Mayıs 2008-Mayıs 2017)

Geniş tanımlı işsiz sayısı ise 219 binlik bir artışla, 5 milyon 879 bin olarak gerçekleşti. 574 bin işsiz ise iş bulma ümidini kaybetmiş durumda (Tablo 4)

Tablo 4: Geniş Tanımlı İşsizlik (Mayıs 2014-2017)

İşsiz Türü	2014	2015	2016	2017
Dar tanımlı işsizler	2.551	2.789	2.895	3.225
Ümitsiz işsizler	574	621	600	574
İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar	1.885	1.646	1.655	1.613
Zamana bağlı eksik istihdam	646	495	458	405
Mevsimlik çalışanlar	69	70	52	62
Toplam	5.725	5.621	5.660	5.879

GENİŞ TANIMLI İŞSİZLİK ORANI NEDİR?

Bilindiği gibi TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) genel işsizlik oranı işgücü piyasalarındaki durumu bütün boyutlarıyla ortaya koyamıyor. Dar tanımlı/standart işsizlik hesaplarının taşıdığı kısıtlar ve sorunlar nedeniyle, işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılması için alternatif işsizlik verilerine ve diğer işsizlik türlerine bakmak gerekiyor (Tablo4)

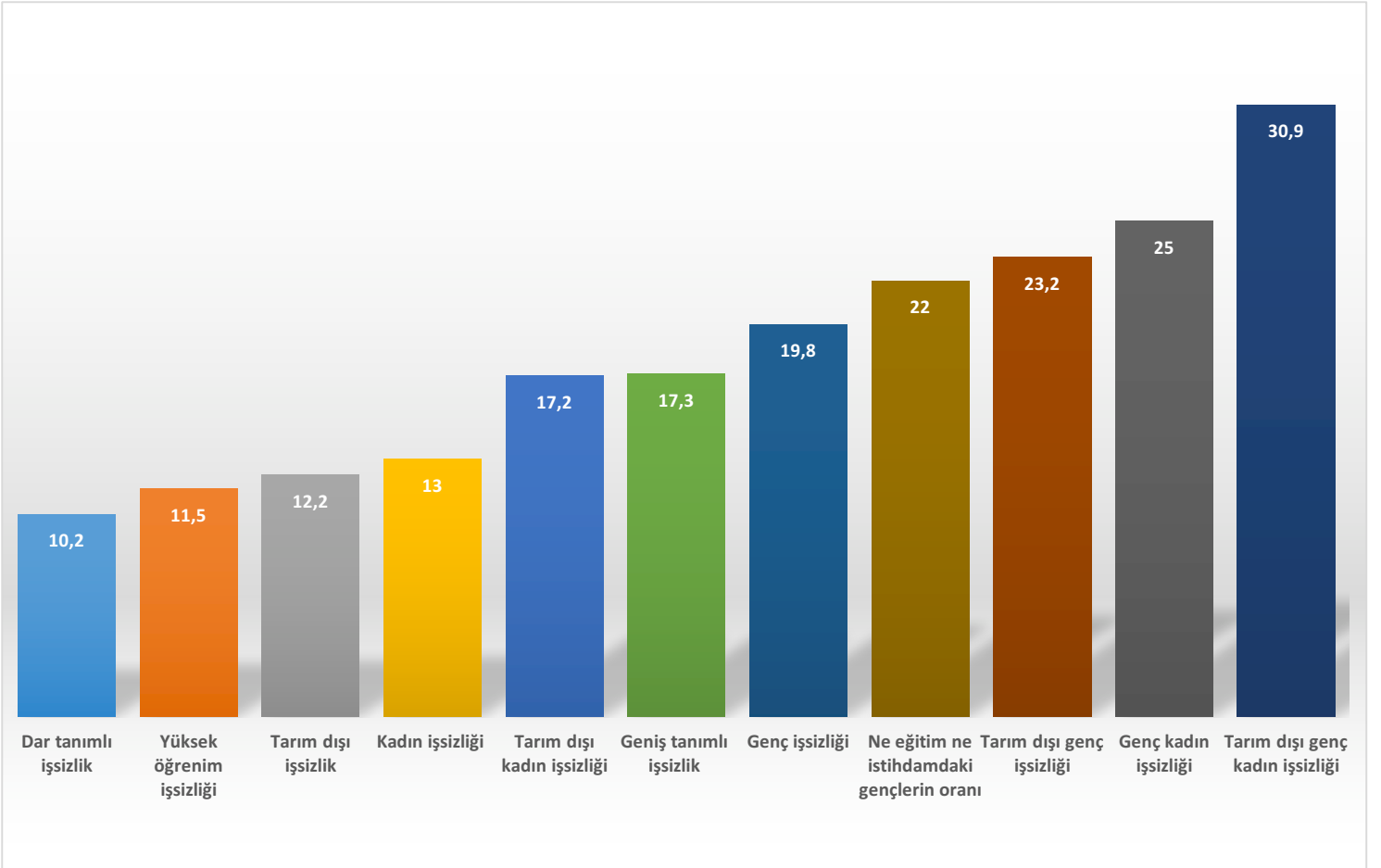
TÜİK tarafından kullanılan standart işsizlik tanımı referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan 15 ve daha yukarı yaştaki kişiler işsiz kabul edilmektedir. Bu hesaplama yöntemi işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

Geniş tanımlı işsizlik hesaplaması klasik dar tanım kapsamında yer alan işsizler yanında, iş bulma ümidini kaybeden işsizleri, iş aramayan ancak çalışmaya hazır olan işsizleri, mevsimlik ve zamana bağlı eksik çalışanları kapsayan alternatif işsizlik tanımıdır. Çalışma ekonomisi literatüründe kullanımı giderek artan bir hesaplama yöntemidir.

BÜTÜN İŞSİZLİK TÜRLERİNDE ARTIYOR, BİRİNCİLİK TARIM DIŞI KADIN İŞSİZLİĞİNDE!

TÜİK tarafından açıklanan standart (dar tanımlı) işsizlik oranı işsizlik oranı işsizliğin bütün boyutlarıyla anlaşılması için yeterli olmamaktadır. Bu işsizlik oranı tarım, tarım dışı, cinsiyet ve yaş farkı gözetmeksizin ortalama işsizliği yansıtıyor. Oysa işsizlik kentlerde, kadınlarda ve gençlerde çok daha yüksek seyrediyor.

Grafik 4: İşsizlik Türlerine Göre Artış Mayıs 2017

Mayıs 2017 döneminde tarım dışı işsizlik oranı bir önceki yılın aynı ayına göre 0,9 puan artarak yüzde 12,2 olarak gerçekleşti. Tarım dışı kadın işsizliği ise 2,33 puanlık bir artışla yüzde 17,2 olarak hesaplandı. Tarım dışı genç işsizliği ise 3 puanlık bir artışla yüzde 23,2'e yükselirken, tarım dışı genç kadın işsizliği 6,1 puan artarak yüzde 30,9'a yükseldi (Grafik 4).

DEĞERLENDİRME ve ÖNERİLER

TÜİK'in Mayıs 2017 dönemi Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçları işsizlikte artış eğiliminin devam ettiğini gösteriyor. Mayıs 2017 TÜİK verileri istihdam seferberliği iddialarını doğrulamazken, istihdam artış hızının bir önceki yılın aynı dönemine göre gerilediğini ortaya koyuyor.

İşsizliğin azaltılması ve istihdamda kalıcı ve güvenceli artış sağlanması için önerilerimiz:

- “Herkesin çalışması için, herkesin daha az çalışması” ilkesi doğrultusunda haftalık çalışma süresi gelir kaybı olmaksızın 37,5 saate, fazla mesailer için uygulanan yıllık 270 saat sınırı, 90 saate düşürülmelidir.
- Uluslararası çalışma normları doğrultusunda herkese en az bir ay ücretli yıllık izin hakkı tanınmalıdır.
- İstihdam artışlarında kamunun payı dikkate değerdir. Kamu istihdamının artırılması, kamuda eğreti ve güvencesiz çalışma biçimleri yerine, kadrolu ve güvenceli istihdam artışının sağlanması yaşamsal önemdedir. Kamu girişimciliği ve hizmetleri istihdam yaratacak şekilde yeniden ele alınmalı ve kamuda personel açığı derhal kapatılmalıdır.
- Güvencesiz çalışma biçimlerine son verilmeli, tüm taşeron işçilere kadro verilmelidir. Kamu taşeron işçileri kamu işçisi olarak kadroya alınmalıdır.
- Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun “insana yaraşır iş” yaklaşımı temelinde herkese güvenceli ve nitelikli işler sağlanmalıdır.
- Kiralık işçilik yasası (6715) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmelidir.
- Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanımı güvence altına alınmalı, sendikal barajlar kaldırılmalı, herkesin sendika hakkını özgürce kullanabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Toplum yararına çalışma programları kapsamında çalıştırılanlar daimi işçi statüsüne geçirilmelidir.
- İş başında eğitim adı altında çirak ve stajyerlerin ucuz işgücü deposu olarak kullanılması uygulamasına son verilmelidir.
- İşsizlik Sigortası Fonunun amaç dışı kullanımına son verilmelidir
- Kadın istihdamının artırılması ve işsizliğinin azaltılması için işgücü piyasalarındaki cinsiyetçi uygulamalara son verilmeli, ev içi bakım hizmetleri devletin gereken nitelikli, yaygın ve ücretsiz bakım hizmetlerini sağlaması ile kadının üzerinden alınmalıdır.